

25. januar 2011
13. august 2010

UPA 2011/20
UKA 2010/51

Inatsisartut suleriaasianni § 32 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Kalaallit Nunanni aatsitassap piarneqarsinnaatitaasup sulluunniit uran-imik akuata 0,1 %-mut qaffasinnerpaaffilerneqarnissaa piaarnerpaamik sulissutigeqqullugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Siumup Inatsisartuni ilaasortai)

Tunnngavilersuut:

Nunarput pisuussuterpasuaqarpoq. Pisuussuterpasuilli taakku pinngortitamik mingutsitsinermik kinguneqarsinnaanerit eqqumaffigiuaannartariaqarparput. Taamaaliortariaqarpugut immap naqqani uuliasiorfinni mingutsitsisinnaaneq eqqarsaatigalugu taamaaliortariaqarpugullu aqerlumik, cad-miummimik assigisaannillu pinngortitamik mingutsitsiinnaratik aamma inunnt peqqissutsikkut sunniutipilussinnaasunik toqunartunik akulinnik aatsitassarsiortoqartillugu.

Avatangiisit isumannaallisaanerlu eqqarsaatigalugit illersorneqarsinnaasumik aatsitassanik paaaneq ingerlanneqartassasoq aatsitassanut inatsimmi aalajangersarneqarpoq. Aatsitassanut inatsit malillugu akuersissuteqartoqarsimatillugu ilaatigut isumannaallisaanermut avatangiisinullu tunngatillugu atugassarititaasussanik aalajangersaasoqartarpoq, tassunga ilaallutik aatsitassarsiorterup matuneranut atatillugu sumiiffiit avatangiisit innarlitsaaliorneqarnerat isumannaallisaanerlu eqqarsaatigalugit illersorneqarsinnaasumik qimanneqartarnissaat qularnaarniarlugu suliffeqarfiup iliuusissai.

Avatangiisit peqqinnissakkullu sunniutissat aatsitassarsiorneq pillugu inatsisitigut takuneqarsinnaasutut pingaartinneqartorujussuupput, tassani aalajangersagaqarmat Nunatsinni aatsitassanik sunilluunniit paaanerit tamatigut avatangiisinik mingutsitsisinnaaneq peqqinnissakkullu sunniutaasinnaasut sukumiilluinnartumik misissuiffigineqaqqaartassat, aatitassanillu ujarlernissamut paaasinnaanermullu tunniussisoqarsinnaaneranut aalajangiisuusassasut.

Canadami uranisiormi misilittagarineqartut takutippaat teknologiimik nutaanerpaamik atuinikkut aammalu pitsaassusissat atuuttut pitsaanerpaat aammalu malittarisassat Internationale Atomenergi Agentur-imit Naalagaaffiit Peqatigiit ataani inissisimasumit aalajangersarneqarsimasutut ittut maleqqissaaraanni, avatangiisinut isumannaallisaanermullu tunngatillugu nunat tamalaat akornanni akuersarneqarsinnaasumik pitsaassusilimmik angusaqartoqarsinnaasooq.

Aatsitassanik ujarlernissamut paaanissamullu akuersissutini tamani qinngornernik ulorianartunik akullit ilaatinneqartanninnissaat pillugu 1988-imi politikikkut aalajangerneq atorunnaarsinneqartariaqalerpoq. Aatsitassanik sunilluunniit qinngornernik ulorianartunik annikitsuinnarmilluunniit akoqalaartunik paaasoqarsinnaanera inerteqqutigiuunaartariaqalerparput.

Isumaqarpugut aatsitassarsiornissamut akuertsissutinik tuniussisoqarsinnaasariaqartoq aatsitassamulluunniit uran akuulaartutut qaqinneqartussaagaluarpas – soorlu niubium-ip, tantanium-ip kiisalu nunami qaqutigoortumik nalaanneqartartut (sjældne jordar)-inik taaneqartartut – taakku annikitsuarannguamilluunniit uran-imik akoqarnerat pissutigalugu piarneqarsinnaanerigaluannut immitsinnut nikeriarneq ajuleqqatinnerput unittariaqalerpoq.

Aatsitassat pineqartut pingaartumik Nunatta Kujataani nassaassaapput, aammali Nunatta ilaani allani aamma nassaassaallutik. Niubium aamma tantanium saviminissanik akoorinermi atorineqartarput manngersaataallutik nukittorsaataallutillu kiisalu elektronikimik atortorissaarutinik nioqqutissiornermi – soorlu mobiltelefuuniliornermi, nunamilu qaqutigoortumik nalaanneqartartut (sjældne jordart)-inik taaneqartut taamatuttaaq elektronikimik atortorissaarusiornermi atorineqartarlutik. Assersuutigalugu tasersuup Tatsip Kassullip eqqaani naqqanilu aatsitassanik taaneqartunik peqartoq ilisimaneqaralarpoq 0,006%-tiinnarmik urannimik akoqalaartunik, Narsallu eqqaani nunami qaqutigoortumik nalaanneqartartunik (sjældne jordart)-inik nunarsuatsinni piffinni ataasiakkaaginnarni allani pigineqartunik peqartoq ilisimaneqaralarpoq. Taakkuli tamarmik ulloq manna tikillugu piarneqarsinnaanngillat, qanorluunniit annikitsigigaluartumik uranimik akoqalaarsinnaasarnerat pissutigalugu.

Uransiussanngilagut aap. Kisianni aatsitassarsiussaagut Nunarput kusanartoq mianeralugu inuilu peqqissutsikkut akornusernaveersaarluinnarlugit.

Taamaattumik maanna piffissanngorpoq erseqqissumik oqaatigissallugu aatsitassanik allanik paaasoqassatillugu piarneqarsinnaatitaasut taakku uranimik qinngornernillu ulorianartunik qanoq akoqartigisinnaanerata qummut killissaata aalajangiiffiginissaanut.

Aatsitassat assigisaasalu qinngornernik ulorianartunik akoqalaarsinnaanerata killilerneratigut aningaasarsiorfissat suliffissallu amerlasuut ammaanneqassapput, inuit peqqinnissatsinnut Nunattalu minguitsuunissaanik piunasaqarnitsinnik innarliinngilluinnarluta.

Nunatta pisuussutai iluaqutigissavavut, immitsinnut akornusernata. Ilumoorsinnaanngilarmi Nunatta pisuussutai ersigiinnarlugit immitsinnut ineriartortittaaliussagutta. Misissuinerit pisariaqartinneqartut tamarmik ingerlanneqaaqartariaqarput aatsitassat uranimik akoqalaaminertut piarneqarnissaannut akuersissutinik tunniussuisoqalersinnagu.

Tunngaviumisumik isummerneq taamaattoq aalajangiussinnaagutsigu aatsitassarsiorfiit arlallit pingaartumik Kujataani ukiuni tulliuutuni ammarneqarsinnaalernissaat aqutissiuutissavarput, tamatumunngali peqatigitillugu illersussallutigu qinngornernik ulorianartunik akullit akuata qummut killilerneqarnissaa.

Killissarititaasup 0,1%-imut aalajangiunneqarnissaanik siunnersuuteqarnitsinnut pissutigaarput EU-p iluani taamatut killiliisoqarsimammat, Nunattalu EU-mik suleqateqarnera niueqateqarneralu tamatumuunakkuttaaq najoqqutarineqarsinnaaqullugu.